

Κεφάλαιο 7ο:

Κατασκευή και χρησιμότητα κόμπων και δεσιμάτων, με σχοινί, που χρησιμοποιούνται συνήθως στο πλοίο

Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφεται, με απλό τρόπο και με τη βοήθεια σχηματικών παραστάσεων, η τεχνική κατασκευής κάποιων πολύ εύχρηστων δεσιμάτων και «ναυτικών κόμπων» (όπως συνήθως λέγονται), που χρησιμοποιούνται στις διάφορες καθημερινές εργασίες του πλοίου.

Η τεχνική αυτή, στο σύνολό της, επίσημα ονομάζεται «Σχοινοπλοκία» και, με λίγη προσοχή και πρακτική εξάσκηση, μπορεί εύκολα να αφομοιωθεί από τον καθένα και να γίνει μια πολύ εύχρηστη και αξιόπιστη γνώση με μεγάλη χρησιμότητα κυρίως στις εργασίες καταστρώματος και όχι μόνο.

Οι όροι, που πρέπει να μάθεις σε αυτό το κεφάλαιο, αναφέρονται χαρακτηριστικά και με σειρά, στη ροή του μαθήματος και, κατά τη μελέτη αυτού του κεφαλαίου, θα βρεις απαντήσεις στα ερωτήματα που αντιστοιχούν στην έννοια και ερμηνεία των παρακάτω όρων:

- Ανάσταλμα
- Βόλτες σε κοτσανέλο
- Γάσα στην άκρη σχοινιού, Γάσα στη μέση σχοινιού
- Δηκτική (τσακιστή)
- Ημίδεσμος απλός, Ημίδεσμος διπλός
- Κάβος στις μπίντες, Μπότσος σε κάβο
- Καρυδόκομπος με φανάρι
- Καντηλίτσα μονή, Καντηλίτσα διπλή
- Ματσιαά βραχεία (κοντομασιά)
- Ξυλόδεσμος, Ξυλόδεσμος με ημίδεσμο
- Οχτάρι ή Ακρόδεσμος
- Ραφίδωμα ή Φαλίδωμα
- Σημαιόδεσμος μονός και διπλός
- Σκαλωσιά
- Σταυρόκομπος
- Στρεπτή
- Σφενδόνη ή μπέζα
- Σύναμμα (ένωμα δύο σχοινιών)
- Φίωμα σχοινιού
- Φίωμα γάντζου
- Ψαλιδιά

7.1. Γενικά

Είναι γνωστό ότι, πάνω στο πλοίο, διατίθεται και χρησιμοποιείται μια μεγάλη ποικιλία σχοινιών διαφόρων τύπων και διαστάσεων (από πλευράς διαμέτρου, πλέξης, υλικού κατασκευής κτλ.) και τα οποία αξιοποιούνται σε πάρα πολλές χρήσεις, καλύπτοντας πολλές και διαφορετικές καθημερινές ανάγκες του πλοίου. Μάλιστα, στα παλιότερα πλοία και κυρίως

στα Ιστιοφόρα, η τέχνη της «σχοινοπλοκίας», όπως λέγεται η τεχνική της καλής χρήσης των σχοινιών, αποτελούσε κυρίαρχη όσο και βασική γνώση, τουλάχιστον, των ναυτικών που απασχολούνταν σε γενικές εργασίες καταστρώματος.

Στα χρόνια που πέρασαν, η τεχνική στη χρήση των σχοινιών αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε σε μια ιδιόμορφη και συνάμα αξιοθαύμαστη δεξιοτεχνία, η οποία μέσα από ειδικά «δεσίματα», «κόμπους» κτλ. προσδίδει το καλύτερο και κυρίως το ασφαλέστερο δυνατό αποτέλεσμα, σε ό,τι αφορά τη γενικότερη χρήση των σχοινιών, στα διάφορα δεσίματα, μπουσαρίσματα κτλ. Έτσι, επινοήθηκαν τελικά απλοί κόμποι και απλές «πατέντες» δεσίματος, φτιαγμένα με «έξυπνο» τρόπο, ώστε, αφενός μεν να δένουν σίγουρα και δυνατά, αφετέρου δε να λύνονται εύκολα, όταν χρειαστεί.

Παράλληλα, αναπτύχθηκε και η τεχνική των βασικών αρχών που αφορούν τόσο τη διατήρηση του αξιόμαχου των σχοινιών, όσο και την καλύτερη αξιοποίησή τους, όπως π.χ. η φροντίδα των άκρων ενός σχοινιού, ώστε να μη χαλάει η πλέξη του (να μη «ξεφτίζει» δηλαδή), το μάζεμα των σχοινιών, το ένωμα των δύο κομματιών ενός σπασμένου σχοινιού, οι θηλιές (γάσες) στις άκρες των σχοινιών κτλ.

Τελικά, τόσο στη γλώσσα του πλοίου, όσο και στην καθομιλούμενη, επικράτησε ο όρος των «ναυτικών κόμπων», ως τίτλος μιας τεράστιας γκάμας από κόμπους και δεσίματα με σχοινί, τα οποία χρησιμοποιούνται από τους ναυτικούς στο πλοίο και, όπως ήταν επόμενο, χρησιμοποιούνται επίσης και σε άλλους τομείς δραστηριοτήτων του ανθρώπου, όπως είναι ο Προσκοπισμός, η Ορειβασία, το Ψάρεμα, οι Φορτοεκφορτώσεις γενικά, κτλ.

Παρακάτω, περιγράφεται ο τρόπος και η τεχνική δημιουργίας κάποιων πολύ εύχρηστων και βασικών κόμπων και δεσιμάτων, όπως καθιερώθηκαν και χρησιμοποιούνται, έντεχνα, στις συνήθεις καθημερινές εργασίες του πλοίου.

7.2. Τρόποι και τεχνικές δημιουργίας εύχρηστων και βασικών κόμπων και δεσιμάτων

1. Ανάσταλμα

Είναι ο πιο απλός κόμπος που μπορεί να γίνει με ένα σχοινί. Δεν παρουσιάζει κάποια ιδιαιτερότητα, ούτε χρησιμοποιείται ειδικά σε κάποιες συγκεκριμένες περιπτώσεις (εικ. 7.1).

Γίνεται πολύ εύκολα, πιάνοντας την άκρη του σχοινιού και κάνοντας μια στροφή (βόλτα) γύρω από το σώμα του ίδιου του σχοινιού.

Εικόνα 7.1: Ανάσταλμα. Ο απλούστερος και ο πιο εύχρηστος κόμπος

Εικόνα 7.2 (α), (β): Βόλτες σε κοτσανέλο

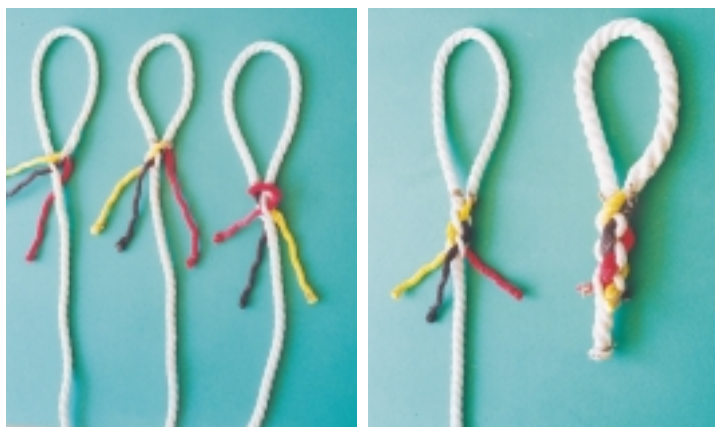
2. Βόλτες σε κοτσανέλο

Αυτό το δέσιμο γίνεται όταν πρόκειται να δεθεί ένα σχοινί, το οποίο πρέπει να παραμείνει και τενωμένο (εικ. 7.2.α, β).

Τα κοτσανέλα, πάνω στο πλοίο, είναι διάσπαρτα σε πολλά σημεία, με διάφορα μεγέθη και, κυρίως, είναι πολύ εύχρηστα για δεσίματα με σχοινιά.

3. Γάσα στην άκρη σχοινού

Εικόνα 7.3 (α), (β): Γάσα στην άκρη του σχοινού

Η γάσα, στην άκρη του σχοινού, είναι μια πετυχημένη και πολύ ασφαλής θηλιά, που φτιάχνεται με το ίδιο το σχοινί και η οποία, ανάλογα με τη χρήση της, έχει και το κατάλληλο μέγεθος (εικ. 7.3.α, β).

Χρησιμοποιείται απαραίτητα στις άκρες όλων των σχοινοών (κάβων) με τα οποία δένεται το πλοίο, γιατί είναι ο μόνος καλύτερος τρόπος να «καπελώνονται» πάνω στις μπίντες της προβλήτας.

Σε άλλα σχοινιά χρησιμοποιείται γάσα όταν, για κάποιο λόγο, πρέπει να στερεωθεί μια «ροδάντζα» στην άκρη του σχοινού ή, ακόμα, όταν πρόκειται να δεθεί μόνιμα το σχοινί πάνω σε κάποιο κλειστό κρίκο (μάπα) ή άλλη παρόμοια εγκατάσταση.

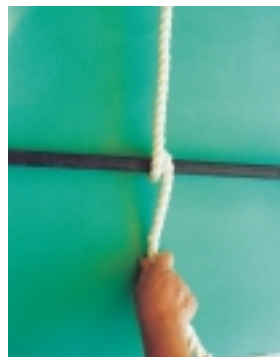
Σε άλλα σχοινιά χρησιμοποιείται γάσα όταν, για κάποιο λόγο,

4. Γάσα στη μέση σχοινού

Αυτή η γάσα είναι μια θηλιά η οποία, για κάποιο λόγο, γίνεται σε κάποιο τυχαίο σημείο του σώματος του σχοινού (εικ. 7.4). Είναι απλή στην κατασκευή της και φτιάχνεται, στο επιθυμητό μέγεθος, είτε με τις άκρες δύο ανεξάρτητων σχοινοών της ίδιας διαμέτρου, είτε προσθέτοντας (επισυνάπτοντας), πάνω στο κύριο σχοινί, ένα μικρό κομμάτι ίδιου σχοινού, ματίζοντας με απλή ματισιά τα άκρα του πάνω στο κύριο σχοινί, αφήνοντας ενδιάμεσα ένα μικρό άνοιγμα (θηλιά - γάσα) στο επιθυμητό μέγεθος.

Εικόνα 7.4: Γάσα στη μέση του σχοινού

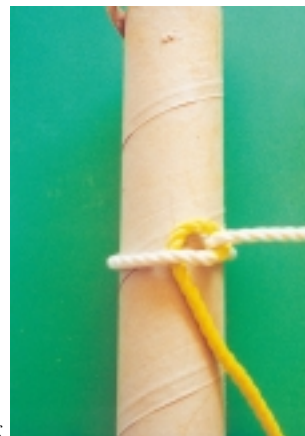
5. Δηκτή (τσακιστή)

Είναι ένα είδος απλής αγκύλης - θηλιάς, η οποία γίνεται προκειμένου να στερεωθεί ένα σχοινί πάνω σε κάποιο αντικείμενο (εικ. 7.5). Χαρακτηριστικό αυτής της θηλιάς είναι ότι για να παραμείνει στη θέση της γύρω απ' το αντικείμενο στο οποίο είναι τυλιγμένη, πρέπει το ελεύθερο άκρο του σχοινού να κρατιέται συνεχώς τεντωμένο.

Εικόνα 7.5: Δηκτή (τσακιστή)

6. Ημίδεσμος απλός

Είναι το απλό «πιάσιμο» ενός τεντωμένου σχοινού πάνω σε ένα ακίνητο ή πολύ βαρύ αντικείμενο (εικ. 7.6). Η άκρη του σχοινού περνάει μια «βόλτα» γύρω από το ακίνητο αντικείμενο (π.χ. κολωνάκι, ρέλι κτλ.) σχηματίζοντας έτσι κάποια θηλιά και, στη συνέχεια, κάνοντας μια στροφή γύρω από το κύριο σώμα του σχοινού, περνάει μέσα από το εσωτερικό της θηλιάς, όπου και παραμένει.

Εικόνα 7.6: Ημίδεσμος απλός

Ο ημίδεσμος αυτός παραμένει σφιχτός όσο το σχοινί εξακολουθεί να είναι τεντωμένο ενώ, σε αντίθετη περίπτωση, χαλαρώνει και λύνεται.

Εικόνα 7.7: Ημίδεσμος διπλός

7. Ημίδεσμος διπλός

Ο διπλός ημίδεσμος φτιάχνεται όπως ακριβώς και ο απλός, με τη διαφορά ότι η ελεύθερη άκρη του σχοινοῦ, μετά την περιστροφή της γύρω από το σταθερό αντικείμενο πάνω στο οποίο δένεται, πραγματοποιεί δύο διαδοχικές στροφές γύρω από το κύριο σώμα του σχοινοῦ, προς την ίδια φορά (εικ. 7.7). Με αυτό τον τρόπο, ο διπλός ημίδεσμος γίνεται πιο σταθερός.

8. Κάβος στις μπίντες

Όπως είναι γνωστό, τα πλοία δένονται με χοντρά σχοινιά πάνω στον προβλήτα (εικ. 7.8). Τα

σχοινιά αυτά, αφού τεντωθούν όσο χρειάζεται, στη συνέχεια, τοποθετούνται πάνω στις μπίντες του πλοίου, οι οποίες, κατά κανόνα, είναι εγκατεστημένες ανά δύο μαζί, σε μια απόσταση από 50 μέχρι 80 εκατοστά η μία από την άλλη.

Ο κάβος, όταν τεντωθεί, τοποθετείται πάνω σε ένα ζευγάρι από μπίντες με τη μορφή «οχταριών». Για ένα καλό και σταθερό δέσιμο, χρειάζονται τουλάχιστον τρεις με τέσσερις σειρές τέτοιων οχταριών.

Εικόνα 7.8: Κάβος στις μπίντες

9. Καρυδόκομπος με φανάρι

Εικόνα 7.9 (α): Καρυδόκομπος απλός. Τα έμβολα συνεχίζουν και πλέκονται πάνω στο κύριο σώμα του σχοινοῦ.

Ο καρυδόκομπος είναι ένας κόμπος που φτιάχνεται στις άκρες ενός σχοινοῦ, με τα ίδια τα έμβολά του (εικ. 7.9.α).

Ξετυλίζονται μέχρι ένα σημείο (30 μέχρι 40 εκατοστά περίπου) τα έμβολα του σχοινοῦ και, στη συνέχεια, στρέφονται και πλέκονται πάνω στο κύριο σώμα του σχοινοῦ, αρχίζοντας ακριβώς από το σημείο στο οποίο τελειώνει το ξετύλιγμά τους, ακολουθώντας κανονικά την πλέξη του σχοινοῦ.

Για να κρατιέται σταθερή η πλέξη του σχοινοῦ, αλλά και για να μη ξετυλιγονται τα έμβολα περισσότερο από το επιθυμητό, δένουμε σφιχτά (φιμώνουμε) το σχοινί με ένα σφιλάτσο ή σπάγγο μέχρι του σημείου από το οποίο ξετυλίξαμε τα έμβολα.

Ειδικά όμως, ο καρυδόκομπος με φανάρι παρουσιάζει μια ιδιομορφία, σε σχέση με τον απλό καρυδόκομπο (εικ. 7.9.β). Δηλαδή, τα έμβολα του σχοινοῦ, αντί να πλέκονται πάνω στο σώμα του, συνεχίζουν να πλέκονται

Ο καρυδόκομπος με φανάρι παρουσιάζει μια ιδιομορφία, σε σχέση με τον απλό καρυδόκομπο (εικ. 7.9.β). Δηλαδή, τα έμβολα του σχοινοῦ, αντί να πλέκονται πάνω στο σώμα του, συνεχίζουν να πλέκονται

Εικόνα 7.9 (β): Καρυδόκομπος με φανάρι. Τα έμβολα συνεχίζουν να πλέκονται μεταξύ τους σχηματίζοντας έτσι το εξόγκωμα που ονομάζεται «καρύδι» ή φανάρι.

μεταξύ τους, σχηματίζοντας έτσι ένα μεγάλο εξόγκωμα (καρύδι). Το «εξόγκωμα» αυτό, συνήθως φτιάχνεται για να χρησιμεύει σαν «φρένο» του σχοινοῦ, όταν αυτό περνάει μέσα από τρόχιλους ή άλλα παρόμοια ανοίγματα (δηλαδή για να μην «ξεπερνάει» το σχοινί).

10. Καντηλίτσα μονή

Η Καντηλίτσα είναι μια πολύ σπουδαία και πολύ χρήσιμη κατασκευή με το σχοινί (εικ. 7.10). Είναι μια θηλιά που μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως (πρόχειρη) γάσα και μάλιστα φτιάχνεται με όλων των ειδών και των μεγεθών τα σχοινιά.

Εικόνα 7.10: Καντηλίτσα μονή

11. Καντηλίτσα διπλή

Η διπλή Καντηλίτσα είναι ίδια με τη μονή, με τη διαφορά ότι, αυτή έχει δύο θηλιές, αντί για μία που έχει η μονή (εικ. 7.11).

Πριν φτιάξουμε τον κόμπο με τον οποίο στερεώνεται η όλη κατασκευή της καντηλίτσας, περνάμε άλλη μια βόλτα το σχοινί και φτιάχνουμε έτσι και τη δεύτερη θηλιά, ίδια με την πρώτη.

12. Ματισιά βραχεία (κοντοματισιά)

Μάτισμα είναι το ένωμα δύο (ίδιων) σχοινοῦν. Χρησιμοποιείται πολύ συχνά στις περιπτώσεις που επιθυμούμε να ενώσουμε τα δύο κομμάτια ενός σχοινοῦ που έσπασε (εικ. 7.12.α, β, γ).

Η κατασκευή της ματισιάς γίνεται με το πλέξιμο των εμβόλων του ενός σχοινοῦ πάνω στο σώμα

του άλλου (εννοείται βέβαια ότι και τα δύο σχοινιά έχουν τον ίδιο αριθμό εμβόλων).

Ξετυλίγουμε τα έμβολα των δύο σχοινοῦν που θέλουμε να ενώσουμε, μέχρι ένα μήκος που να είναι περίπου ίσο με το τριπλάσιο της περιφέρειας των σχοινοῦν που έχουμε να ματίσουμε. Φιμώνουμε τα έμβολα στις άκρες τους, για να μη ξεφτίζουν, αλλά και για να μπορούμε να τα περνάμε εύκολα μέσα από την πλέξη του άλλου σχοινοῦ. Παράλληλα, δένουμε ένα σχοινάκι στο σημείο μέχρι το οποίο ξεπλέξαμε τα έμβολα, ώστε να μη ξεπλέκονται παραπέρα.

Πλησιάζουμε τα σχοινιά, το ένα προς το άλλο, έτσι ώστε τα έμβολα του ενός να περάσουν ανάμεσα στα έμβολα και τα τεντώνουμε, ώστε τα δύο σχοινιά να ακουμπήσουν στα σημεία μέχρι τα οποία ξεπλέξαμε τα έμβολα.

Κρατώντας τα σχοινιά σφιχτά σε αυτή τη θέση, πλέκουμε τα έμβολα του ενός σχοινοῦ πάνω στα έμβολα του άλλου, ακολουθώντας αρμονικά και ανάλογα την πλέξη τους.

13. Μπότσος σε κάβο

Όπως είναι γνωστό, οι κάβοι με τους οποίους δένεται το πλοίο στον προβλήτα, βιράρονται και τεντώνονται με τη

Εικόνα 7.12 (α): Ξεκίνημα κοντοματισιάς

Εικόνα 7.12 (β): Ενδιάμεση πλέξη της κοντοματισιάς

Εικόνα 7.12 (γ): Κοντοματισιά ολοκληρωμένη

βοήθεια ειδικών βαρούλκων τα οποία υπάρχουν στο πλοίο ειδικά γι' αυτό το σκοπό.

Στη συνέχεια, οι κάβοι τοποθετούνται σε μπίντες (όπως ήδη έχει περιγραφεί σε προηγούμενη παράγραφο). Ακριβώς σε αυτή τη φάση χρειάζεται απαραίτητα και ο μπότσος, ο οποίος, στην πραγματικότητα, βοηθάει σε ύψιστο βαθμό στη μεταφορά του κάβου από το «κεφαλάρι» του βαρούλκου στις μπίντες.

Ο μπότσος είναι ένα μικρό κομμάτι σχοινοῦ (μπαρούμα) με μήκος γύρω στα δύο μέτρα. Το ένα άκρο του δένεται γερά πάνω σε ένα σταθερό σημείο (συνήθως «μάπα») που υπάρχει στα άκρα της βάσης των μπιντών, ενώ το άλλο άκρο του μπότσου παραμένει ελεύθερο για χρήση πάνω στον κάβο (εικ. 7.13.α, β).

Εικόνα 7.13 (α): Ξεκίνημα απλού μπότσου σε κάβο

Εικόνα 7.13 (β): Τελείωμα και κράτημα απλού μπότσου σε κάβο. Ο μπότσος γίνεται και με μονό σχοινί, δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν δύο σχοινιά.

Λίγο πριν αρχίσει το βιράρισμα του κάβου, ο οποίος, πριν τυλιχτεί στο κεφαλάρι του βαρούλκου, περνάει ανάμεσα από το ζευγάρι των μπιντών στις οποίες πρόκειται να δεθεί τελικά, δένουμε και το μπότσο πάνω στη μάπα της βάσης των μπιντών, προς το άκρο εκείνο της βάσης των μπιντών απ' όπου «έρχεται» ο κάβος. Αφού τελειώσει το βιράρισμα του κάβου και ενώ αυτός είναι τεντωμένος, παίρνουμε το μπότσο και περνάμε ένα ημίδεσμο πάνω στον κάβο, σε μικρή απόσταση από την πρώτη μπίντα. Συνεχίζοντας, τυλίγουμε σε διαδοχικές βόλτες (τη μία δίπλα στην άλλη) το ελεύθερο άκρο του μπότσου γύρω από τον κάβο, κατά την αντίθετη όμως φορά από τη φορά του ημίδεσμου και μέχρι να εξαντληθεί το σχοινί του μπότσου, αφήνοντας μόνο λίγο ελεύθερο σχοινί, όσο χρειάζεται για να πιάνεται και να συγκρατείται από ένα ανθρώπινο χέρι.

Ένας άλλος τρόπος, με τον οποίο δένεται ένας μπότσος πάνω σε τεντωμένο κάβο, είναι κι αυτός που δένεται στον κάβο με τη χρήση δύο ή τριών διαδοχικών ημίδεσμων, δηλαδή:

Μόλις περάσουμε τον πρώτο ημίδεσμο πάνω στον κάβο, σε μικρή απόσταση από αυτόν περνάμε και δεύτερο ημίδεσμο, το ίδιο παραπέρα κι ένα τρίτο κτλ. ενώ, στο τέλος, πάλι, κρατάμε με το χέρι την ελεύθερη άκρη του σχοινοῦ για να μη χαλαρώσει ο μπότσος και να μείνει σφιχτά πάνω στον κάβο.

Ένας τρίτος τρόπος για να κρατήσουμε ένα τεντωμένο κάβο με μπότσο, είναι ο μπότσος με διπλό σχοινί, δηλαδή:

Χρησιμοποιούμε δύο σχοινιά, αντί για ένα, και τα τυλίγουμε σφιχτά γύρω από τον κάβο, κατά αντίθετη φορά το ένα από το άλλο, ενώ στο τέλος κρατάμε τις άκρες τους με το χέρι για να μη χαλαρώνει ο μπότσος (εικ. 7.13.γ, δ).

Εικόνα 7.13 (γ): Ξεκίνημα σταυρωτού μπότσου σε κάβο

Εικόνα 7.13 (δ): Τελείωμα και κράτημα σταυρωτού μπότσου σε κάβο

Ανεξάρτητα από το είδος του μπότσου, η διαδικασία τοποθέτησης του κάβου στις μπίντες είναι ίδια. Λασκάρουμε σιγά - σιγά το κεφαλάρι, ο κάβος χαλαρώνει και «κρέμεται» τελικά πάνω στο μπότσο και, με γρήγορο ρυθμό (για να μη σπάσει ο μπότσος, ο οποίος είναι λεπτότερος από τον κάβο και φυσικά με πολύ μικρότερη αντοχή), βάζουμε τον κάβο στις μπίντες, με τα γνωστά οχτάρια.

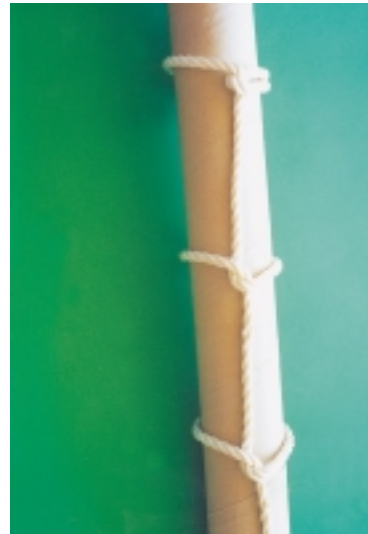
Εικόνα 7.14: Ακρόδεσμος ή οχτάρι

14. Ακρόδεσμος ή Οχτάρι

Είναι ένας κόμπος ο οποίος φτιάχνεται στην άκρη ενός σχοινιού και χρησιμεύει σαν «φρένο» για να μη γλιστράει το σχοινί μέσα από ανάλογα ανοίγματα ή εγκοπές. Ως κόμπος, είναι πολύ απλός και, όπως προδίδει και η ονομασία του, το σχήμα του μοιάζει με τον αριθμό οχτώ (8) (εικ. 7.14).

15. Ραφίδωμα ή Φαλίδωμα

Είναι ένας τρόπος να δένονται σταθερά διάφορα αντικείμενα, όπως είναι π.χ. μία τέντα ή ένα πανί ιστιοφόρου, πάνω σε μία μακρόστενη κατασκευή, όπως είναι μία μπίγα ή το κοντάρι του πανιού ενός ιστιοφόρου κτλ. (εικ. 7.15).

Εικόνα 7.15: Ραφίδωμα ή φαλίδωμα

Αφού προσαρμοστεί το πανί γύρω ή δίπλα από τη μπίγα ή το κοντάρι, το σχοινί τυλίγεται γύρω τους με ημιδέσμους, σε μια ανάλογη απόσταση ο ένας από τον άλλο, ξεκινώντας από τη μία άκρη της μπίγας ή του κονταριού μέχρι την άλλη.

16. Σημαιοδέσμος (μονός - διπλός)

Είναι ο κόμπος με τον οποίο, συνηθέστατα, δένεται η σημαία πάνω στα άκρα της κεραίας του ιστού (εικ. 7.16.α, β). Τα άκρα του σχοινιού της κεραίας (παντερόσχοινο, όπως λέγεται) δένονται με τη σημαία πάνω σε ειδικές σχοινιένες θηλιές που έχει η σημαία στην πάνω και στην κάτω γωνία της «πίσω σταθερής ακμής» της.

Εικόνα 7.16 (α): Σημαιόδεσμος μονός

Εικόνα 7.16 (β): Σημαιόδεσμος διπλός

Ο σημαιόδεσμος είναι απλός στην κατασκευή του και, επιπλέον, λύνεται πολύ εύκολα, όταν χρειαστεί, κι αυτό έχει μεγάλη σημασία διότι η σημαία δέχεται ισχυρή πίεση από τον αέρα που φυσάει, αλλά και από το σχοινί (την κεραία) πάνω στο οποίο δένεται και το οποίο τεντώνεται (φερμάρεται) με δύναμη για να παραμείνει η σημαία στο υψηλότερο σημείο του ιστού.

17. Δέσιμο σκαλωσιάς

Εικόνα 7.17 (α): Ξεκίνημα της σκαλωσιάς

Εικόνα 7.17 (β): Δεύτερη φάση

Εικόνα 7.17 (γ): Τελείωμα της σκαλωσιάς

Η σκαλωσιά είναι μια ξύλινη απλή κατασκευή, η οποία χρησιμεύει ως εξέδρα ή βάθρο (ικρίωμα) πάνω στο οποίο μπορεί να πατήσει ή να καθίσει κάποιος, προκειμένου να εργαστεί σε κάποιο σημείο που βρίσκεται αρκετά ψηλά από το έδαφος (εικ. 7.17.α).

Η σκαλωσιά που χρησιμοποιείται στο πλοίο αποτελείται από

μία αρκετά ισχυρή σανίδα (τάβλα, όπως συνήθως λέγεται), με μήκος από δύο μέχρι και τέσσερα μέτρα, πλάτος περίπου τριάντα εκατοστών και ανάλογο πάχος, ώστε να έχει ενισχυμένη αντοχή. Η σανίδα αυτή δένεται στις άκρες της με σχοινί (μπαρούμα) με το οποίο κρεμιέται σε οποιοδήποτε σημείο επιθυμούμε να εργαστούμε (εικ. 7.17.β).

Η σκαλωσιά χρησιμοποιείται, κυρίως, για εργασίες σε κατακόρυφες επιφάνειες, όπως είναι οι εσωτερικές και εξωτερικές πλευρές του

Εικόνα 7.17 (γ): Σκαλωσιά σε χρήση

πλοίου, ο καθρέφτης του ακκομοδεσίου, οι υπερκατασκευές κτλ.

Για να κρατιέται η σκαλωσιά σε κάποια απόσταση από την κατακόρυφη επιφάνεια πάνω στην οποία κρεμιέται με τη μπαρούμα, τοποθετούνται κοντά στις άκρες της σανίδας και κάθετα σε αυτή δύο ξύλινα μπουντέλια (καδρόνια), ανά ένα σε κάθε άκρη, τα οποία και εξέχουν από τη σανίδα γύρω στα είκοσι περίπου εκατοστά, όσο χρειάζεται δηλαδή για να χω-

ράνε με άνεση τα πόδια ενός ανθρώπου, ο οποίος εργάζεται καθισμένος πάνω στη σκαλωσιά (εικ. 7.17.γ).

Το δέσιμο της σκαλωσιάς με τα σχοινιά ανακρέμασής της γίνεται με ειδικό τρόπο έτσι, ώστε, σε κάθε περίπτωση, ο εργαζόμενος πάνω σε αυτή να είναι ασφαλής.

Εικόνα 7.18: Σταυρόκομπος

18. Σταυρόκομπος

Είναι ο πρακτικός και, κυρίως, ο ασφαλής τρόπος (κόμπος ή δεσμός) να συνδεθούν μεταξύ τους οι άκρες δύο σχοινιών, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν ως ενιαίο σχοινί, σε οποιαδήποτε εργασία (εικ. 7.18).

Ο κόμπος αυτός συγκρατεί με αντοχή και ασφάλεια το ένωμα δύο σχοινιών, αντέχει ακόμα και σε πολύ ισχυρές τάσεις (τέντωμα) και, εκτός αυτού, όταν χρειαστεί, λύνεται και πολύ εύκολα.

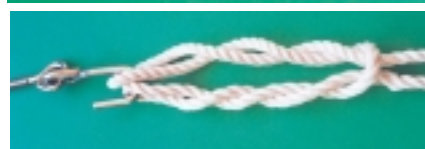
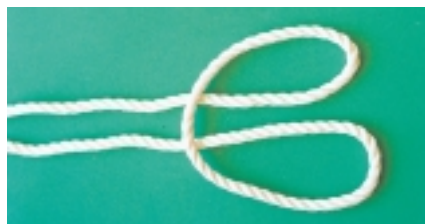
19. Στρεπτή

Είναι μια πρόχειρη διπλή θηλιά που φτιάχνεται με το σχοινί, προκειμένου να σηκώσουμε ένα βάρος

με ένα γάντζο ή απλά να κοντύνουμε προσωρινά ένα σχοινί (εικ. 7.19.α, β, γ).

Η κατασκευή της ξεκινάει φτιάχνοντας αρχικά με το σχοινί δύο απλές αγκύλες (θηλιές, «μπεντένια») τη μία δίπλα στην άλλη. Στη συνέχεια, πιάνουμε χωριστά τις δύο θηλιές και τις στρίβουμε γύρω από τον εαυτό τους, προς αντίθετη όμως κατεύθυνση την καθεμία, ώσπου να «μπαζάρουν».

Για να μη χαλαρώσουν και «ξεστριφτούν» οι βόλτες τους, τις κρατάμε συνεχώς με το χέρι από την άκρη τους ή τις «κοτσάρουμε» σε ένα γάντζο ή δένουμε και τις δύο μαζί στις άκρες τους με ένα σχοινί.

Εικόνα 7.19 (α) (β) (γ): Στρεπτή

20. Σφενδόνη (μπέζα)

Είναι ένας κόμπος που φτιάχνεται πάνω στο κύριο σώμα του σχοινιού και όχι στις άκρες, παρέχοντας τη δυνατότητα εύκολα, γρήγορα και με ασφάλεια να κοντύνουμε ένα οποιοδήποτε σχοινί, προσωρινά ή και για μεγαλύτερο διάστημα (εικ. 7.20).

Εικόνα 7.20: Σφενδόνη (μπέζα)

21. Σύναμμα (ένωμα δύο σχοινιών)

Είναι ένας πρόχειρος και γρήγορος, αλλά ασφαλής τρόπος, να ενώσουμε προσωρινά τις άκρες δύο σχοινιών, ακόμα και όταν αυτά δεν έχουν την ίδια διάμετρο (εικ. 7.21). Στην πραγματικότητα, δεν είναι ένας καινούργιος κόμπος, αλλά ένας «δεσμός» σχοινιών, ο οποίος φτιάχνεται με δύο καντηλίτσες, μία στην άκρη του κάθε σχοινιού, με τη διαφορά ότι η

θηλιά της μίας καντηλίτσας περνάει μέσα από τη θηλιά της άλλης κι έτσι ενώνονται τα δύο σχοινιά.

Εικόνα 7.21: Σύναγμα (ένωμα δύο σχοινιών)

22. Φίμωμα σχοινιού

Εικόνα 7.22: Φίμωμα της άκρης σχοινιού

Είναι η τεχνική με την οποία δένουμε σφιχτά τις άκρες των σχοινιών (και των συρματοσχοινίων επίσης) εμποδίζοντας έτσι τη χαλάρωση της πλέξης τους (εικ. 7.22). Κοντά στην άκρη του σχοινιού τυλίγεται σφιχτά ένα λεπτό σχοινί με τις βόλτες του τη μία ακριβώς δίπλα στην άλλη, σε απόλυτη σειρά, για ένα μήκος τουλάχιστον ίσο με τη διάμετρο του σχοινιού που φιμώνεται.

Η τεχνική του φιμώματος είναι τέτοια, ώστε οι άκρες του σχοινιού με το οποίο γίνεται το φίμωμα, στο τέλος, «πνίγονται» κάτω από το ίδιο το σχοινί του

φιμώματος, για να μην υπάρχει κίνδυνος να χαλαρώσει και να ξεφτίσει το φίμωμα.

Γενικά, για το φίμωμα σχοινιών και συρματοσχοινίων χρησιμοποιούνται διάφορα πολύ λεπτά σχοινιά, όπως είναι ο σπάγκος, η ληγαδούρα, το τρισήλιο κτλ. τα οποία μάλιστα, για καλύτερο αποτέλεσμα, χρησιμοποιούνται κατραμωμένα ή κηρωμένα.

23. Φίμωμα γάντζου

Ο κόμπος αυτός χρησιμοποιείται στην περίπτωση που, έχοντας κρεμασμένο κάποιο βάρος σε ένα γάντζο, θέλουμε να εμποδίσουμε ένα τυχαίο ξεκοτσάρισμα του σαμπανιού ή της θηλιάς με την οποία είναι κρεμασμένο το συγκεκριμένο βάρος στο γάντζο (εικ. 7.23.α, β).

Χρησιμοποιώντας ένα λεπτό σχοινί, κλείνουμε (φράζουμε) το ανοιχτό μέρος του γάντζου, τυλίγοντας μια σειρά από βόλτες μεταξύ του σταθερού και του ελεύθερου άκρου του γάντζου.

Το σχοινί που χρησιμοποιούμε για το φίμωμα του γάντζου, το διπλώνουμε αρχικά στη μέση και, ακριβώς στη μέση του, περνάμε μια τσακιστή θηλιά στο σταθερό άκρο του γάντζου και συνεχίζουμε, με τις βόλτες που προαναφέραμε, χρησιμοποιώντας και τα δύο άκρα του σχοινιού.

Τελειώνουμε με μερικές βόλτες κάθετα (και σφιχτά) στις προηγούμενες, χρησιμοποιώντας όμως τα δύο άκρα του σχοινιού κατά αντίθετη φορά, τα οποία, στο τέλος, δένουμε σε έναν απλό κόμπο.

24. Ψαλιδιά

Είναι ένας πολύ γνωστός, εύκολος στην κατασκευή του και πολύ εύχρηστος κόμπος, ο οποίος, κατά κανόνα, χρησιμοποιείται στις περιπτώσεις που πρέπει να δέσουμε γερά ένα σχοινί πάνω σε ένα σταθερό σημείο με σκοπό να παραμείνει τεντωμένο (εικ. 7.24.α, β).

Εικόνα 7.23 (α): Ξεκίνημα «φιμώματος» γάντζου

Εικόνα 7.23 (β): Φίμωμα γάντζου με σχοινί

Εικόνα 7.24 (α): Κατασκευή της ψαλιδιάς

Εικόνα 7.24 (β): Ψαλιδιά. Εδώ φαίνεται και η συνήθης εφαρμογή αυτού του κόμπου.

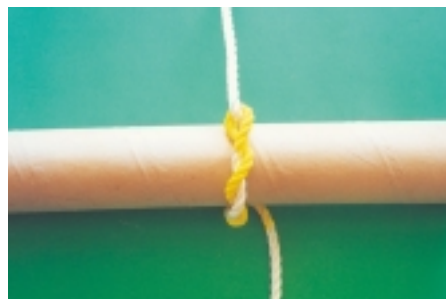
Ο κόμπος αυτός, όπου χρειάζεται, φτιάχνεται με όλα τα σχοινιά, τόσο με την άκρη τους όσο και με το κύριο σώμα τους, με τη διαφορά ότι με την άκρη του σχοινιού μπορούμε να φτιάξουμε ψαλιδιά πάνω σε οποιοδήποτε σταθερό αντικείμενο, κατάλληλο για δέσιμο σχοινιού (μπίντα, κοτσανέλο, ρέλι, κρίκος, γάντζος κτλ.), ενώ με το κύριο σώμα του σχοινιού μπορούμε να τη φτιάξουμε, εύκολα, μόνο πάνω σε αντικείμενο που έχει ελεύθερο άκρο (μπίντα, κοτσανέλο, κτλ.).

Ο κόμπος της ψαλιδιάς γίνεται με δύο ημίδεσμούς – θηλιές, τη μία πάνω στην άλλη, με το «ελεύθερο» άκρο τους να περνάει ανάμεσά τους, ώστε να συγκρατείται σταθερά, κατευθυνόμενα όμως προς αντίθετη κατεύθυνση το ένα από το άλλο.

25. Ξυλόδεσμος

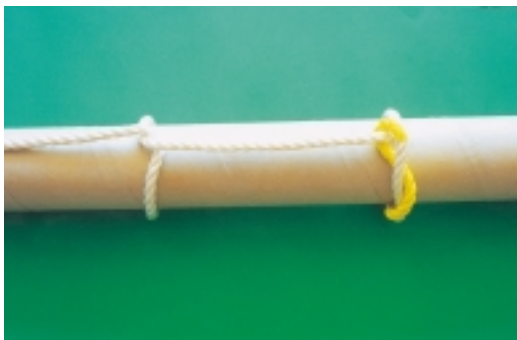
Είναι ένας κόμπος που χρησιμοποιείται για να δένεται εύκολα και να σηκώνεται ένα βάρος που είναι μακρόστενο όπως π.χ. ένα μεγάλο ξύλο (κορμός δέντρου, δοκάρι, καθρόνι κτλ.) (εικ. 7.25). Επειδή, για το ανασήκωμά τους, ο κόμπος αυτός χρησιμοποιείται ως ο καταλληλότερος και ασφαλέστερος, γι' αυτό και ονομάζεται «ξυλόδεσμος».

Το ελεύθερο άκρο του σχοινιού περνάει μία ολόκληρη στροφή γύρω από το αντικείμενο που θέλουμε να ανασηκώσουμε και, αφού κάνει και μία, επίσης ολόκληρη στροφή γύρω από το κύριο σώμα του σχοινιού, τυλίγεται στη συνέχεια με αλληπάλληλες στροφές γύρω από τον εαυτό του (τουλάχιστον τρεις με τέσσερις στροφές).

Εικόνα 7.25: Ξυλόδεσμος απλός

26. Ξυλόδεσμος με ημίδεσμο

Ο κόμπος αυτός είναι βασικά ένας ξυλόδεσμος, όπως περιγράφηκε προηγούμενα, με τη διαφορά ότι, αμέσως μετά από τον κόμπο και σε μικρή απόσταση απ' αυτόν, προστίθεται επιπλέον και ένας απλός ημίδεσμος (εικ. 7.26).

Εικόνα 7.26: Ξυλόδεσμος με ημίδεσμο

**Ερωτήσεις – Εργασίες επανάληψης
και Δραστηριότητες**

1. Γράψε σε ένα χαρτί όλους τους «κόμπους» και τα «δεσίματα» του κεφαλαίου 7, ή γύρισε στην αρχή του κεφαλαίου, όπου ήδη υπάρχουν γραμμένα όλα αυτά και προσπάθησε, από μνήμης, χρησιμοποιώντας σχοινιά μικρής διαμέτρου, να φτιάξεις όλους τους κόμπους και τα δεσίματα που περιγράφονται σε αυτό το κεφάλαιο.
2. Μια πρωτοβουλία σου, που είναι βέβαιο ότι θα αρέσει και θα τύχει θαυμασμού από τον καθηγητή σου και από όλους τους σπουδαστές του σχολείου σου, είναι και η παρακάτω ενέργεια η οποία μπορεί να γίνει από εσένα μόνο ή από μία ομάδα σπουδαστών της τάξης σου:
Χρησιμοποιώντας σχοινιά μικρών διαστάσεων, να φτιάξεις απομιμήσεις όλων των κόμπων και δεσιμάτων που διδάχτηκες (σε μικρό σχετικά μέγεθος). Στη συνέχεια, όλα αυτά τα μικρά, αλλά άριστα από τεχνική άποψη δημιουργήματά σου, να τα τοποθετήσεις με κάποιο διακριτικό τρόπο (κόλλημα, κάρφωμα με λεπτά καρφάκια κτλ.) και με κάποια αρμονική σειρά, πάνω σε έναν πίνακα τον οποίο να αναρτήσεις σε έναν τοίχο της αίθουσας του σχολείου σου ή ακόμα και σε ένα εμφανές σημείο κάποιου διαδρόμου, για να αποτελεί παράδειγμα εργατικότητας προς μίμηση, αλλά και διδακτικό υλικό.

